

УДК 338.439

JEL Classification: D51; L16

DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202101028>

О. В. ЗАХАРЧУК, доктор економічних наук, професор

Розвиток експорту агропродовольчої продукції в Україні

Мета статті - розглянути поточний стан виробництва продукції харчової промисловості з доданою вартістю, її тенденції та перспективи експорту.

Методика дослідження. Дослідження виконано за допомогою таких методів: структурно-функціональний (опис та пояснення системи створення продукції з доданою вартістю), порівняння (визначення властивостей та характеристик на основі зібраних статистичних даних про виробництво сировини та продукції з доданою вартістю), абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення та формулювання категорій та висновків).

Результати дослідження. Розглянуто рівні виробництва сировинної тваринницької продукції та продуктів із доданою вартістю, висвітлені поняття і сутність доданої вартості від сільськогосподарській продукції до продуктів харчування. Окреслено можливості для удосконалення промислової індустрії та перспективи розвитку. Визначено етап розвитку виробництва харчових продуктів із доданою вартістю та подальші перспективи сектору.

Елементи наукової новизни. Узагальнено існуючу інформацію стосовно поняття доданої вартості, наведено приклади в українському сегменті сільськогосподарських сировинних продуктів та продуктів із доданою вартістю. Визначено особливості й механізми роботи сільськогосподарського та продовольчого секторів.

Практична значущість. У результаті проведеного дослідження стає можливою ідентифікація продуктів сільськогосподарської та харчової промисловості з доданою вартістю. Наведено показники зміни виробництва продукції за роками, видами та категоріями продуктів. Табл.: 3. Бібліогр.: 10.

Ключові слова: сільське господарство; додана вартість; виробництво харчових продуктів; експорт продуктів харчування; харчова промисловість; економіка; зовнішньоекономічна діяльність.

Захарчук Олександр Васильович - доктор економічних наук, професор, завідувач відділу інвестиційного та матеріально-технічного забезпечення, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» (03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10)

E-mail: zahar-s@ukr.net

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-1734-1130>

Постановка проблеми. У світлі швидкого розвитку економік світу саме економічне зростання залежить від доданої вартості. Основою національного достатку, розвитку підприємств та економіки держави є також додана вартість. З метою пришвидшення й підтримки функціонування економіки країни уряди запроваджують політику розвитку, що має на меті створення сприятливих умов та стимулювання виробництва продуктів із доданою вартістю. В Україні та найближчих країнах і досі немає точного визначення поняття «додана вартість». Цей термін можуть плутати з поняттям додаткової вартості, що є одним з головних понять теорії трудової вартості. Саме поняття «додана вартість» виникло в ХХ ст., що означало вартість, яка додавалася до товару за час його

подорожі від виробника до кінцевого споживача.

Це поняття було створене для вимірювання вартості виробленої в підприємстві на визначеному етапі виробництва. Додана вартість включає в себе вартість сировини та додані до неї витрати, що з'являються до потрапляння продукту безпосередньо до споживача. У загальному, додана вартість - це процес зміни або перетворення товару зі стану сировини до більш цінного.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед інших варто виокремити вагомий внесок у вивчення доданої вартості як економічного поняття та показників і тенденцій виробництва, експорту й імпорту продуктів харчування з доданою вартістю таких відомих учених, як: О. В. Васильєв [1]; І. Л. Гурняк, О. І. Дацко, О. І. Яремчук [4]; І. І. Кравчук [8]; І. А. Кравчук [8, 9]; М. П. Сичевський, О. М. Шпичак [10] та ін.

© О. В. Захарчук, 2021

Проте з розвитком економіки України виникає потреба в оновленні наявних знань і поглибленні досліджень продукції з доданою вартістю та зовнішньоекономічною діяльністю, пов'язаною з нею.

Мета статті - розглянути поточний стан виробництва продукції харчової промисловості з доданою вартістю, її тенденції та перспективи експорту.

Методологія дослідження. Основою методології дослідження стали діалектичні методи пізнання явищ і процесів, монографічний метод (вивчення наукових робіт українських й іноземних вчених щодо зовнішньоекономічної діяльності країн у секторах харчової та сільськогосподарської промисловості), порівняльного аналізу (дослідження реалізації продукції харчової промисловості з доданою вартістю), емпіричний (комбінована оцінка поточного експорту продуктів харчування з доданою вартістю) та абстрактно-логічний метод (використаний для узагальнення інформації й формулювання висновків).

Виклад основних результатів дослідження. Велика кількість продуктів, що вважаються сировиною, вже мають у собі закладену початкову цінність. До сировинних продуктів відносять продукцію рослинництва і тваринництва, що не проходить процес переробки. Продукти рослинництва можуть експортуватися з метою подальшого використання їх для годівлі худоби на фермах в інших країнах, тож саме завдяки перетворенню цієї продукції на тваринний білок або м'ясо. Іншим прикладом доданої вартості слугує пшениця, що в сировинному стані має одну вартість, а після переробки у борошно стає дорожчою.

Термін «додана вартість» часто використовується при обговоренні прибутковості сільського господарства у майбутньому. Зокрема, додана вартість відіграє важливу роль в обґрунтуванні результатів економічної діяльності та може використовуватися як у випадку одного окремого підприємства, так і певної галузі чи економіки в цілому [1].

В енциклопедичних словниках додана вартість трактується як показник, створений суб'єктом господарювання у процесі виробництва, що відображає його витрати на заробітну плату, відсоток на капітал, ренту і прибуток у створення вартості певного товару чи послуги [2].

У контексті сільського господарства термін може бути розглянутий як вартість, додана в процесі переробки продукту з початкового стану в більш цінний. Ментальність

виробництва-продажу в товарному бізнесі замінюється стратегією, згідно з якою спершу визначається, які атрибути споживачі хочуть бачити у продуктах харчування, після чого створюються продукти саме з цими атрибутами. В умовах безперервного переходу до глобальної економіки міжнародний ринок продуктів із доданою вартістю продовжує зростати. Ринкові умови призвели до появи ширших можливостей для диференціації продуктів і збільшення доданої вартості до сировинних товарів із кількох причин:

- збільшення попиту споживачів у відношенні здоров'я, харчування та зручності;
- зусилля, направлені підприємствами харчової промисловості на підвищення виробничої потужності;
- технологічні досягнення, що дозволяють виробникам виробляти те, на що існує попит з боку споживачів та переробників.

Основними елементами доданої вартості виступають амортизація, заробітна плата працівникам, відрахування на соціальні заходи, прибуток та податки. Якщо ж розглянути валову додану вартість, що являє собою сукупність усієї доданої вартості, створеної економікою за певний період, то цей показник розкриває результативність виробництва, а також оцінює бажання робітників продуктивно працювати, рівень оснащеності виробництва, наявність необхідної техніки, обладнання, сучасних технологій тощо. Валова додана вартість також слугує важливим чинником ціноутворення і джерелом формування одного із найважливіших показників розвитку економіки – валового внутрішнього продукту (ВВП) [4].

Останнім часом постає потреба подолання відставання розвитку аграрного сектору, адже наразі значна частина прибутку від продажу сільськогосподарської продукції кінцевому споживачеві залишається у торговельно-посередницькій галузі та, як наслідок, не використовується для реформування й удосконалення виробництва. На ситуацію впливає також прискорення експорту сировини з найвищим показником доданої вартості. Однак науковці застерігають: якщо Україна продовжуватиме займати позицію лише виробника сировини з високою доданою вартістю, отриманою роздрібною торгівлею, то відповідна галузь не забезпечить національній економіці можливостей розвитку.

Щоб розглянути сучасні тенденції експорту харчових продуктів із доданою вартістю, варто врахувати світові тренди сектору харчової та переробної промисловості. Так,

глобальний попит на продукти і послуги харчування оцінюють орієнтовно в 10 трильйонів доларів США. У цьому випадку розглядається саме роздрібна торгівля, тоді як до послуг харчування відноситься обслуговування і підприємств, і приватних споживачів [3].

Серед важливих трендів на світовому ринку харчових продуктів, що продовжуватимуть впливати на розвиток української галузі харчової і переробної промисловості, вирізняються:

- концентрація продажів на кількох каналах збуту;
- розповсюдження суворих стандартів гігієни і безпеки продуктів харчування;
- поширення культури екологічного споживання;
- зростання попиту на органічну та безпечну для здоров'я продукцію [5].

Присутність України в глобальній виробничій мережі суттєво посилилася за останні десять років, проте все ще залишається недостатньою. Дані про експорт та імпорт запчастин і компонентів як частки загального експорту можуть бути використані для оцінки ступеня інтеграції країни до регіональних і глобальних ланцюгів доданої вартості. Фактично, рівень торгівлі запчастинами й компонентами може розглядатися як індикатор участі у виробничих мережах [4].

Для активної участі у глобальних ланцюгах доданої вартості необхідно перейти на виробництво середньо- та високотехнологічних продуктів. Структура українського експорту практично не змінилася з часів переходу до ринкової моделі економіки і зберігає значну залежність від кількох відносно низькотехнологічних експортних продуктів, виробництво яких зазвичай не вимагає високої кваліфікації.

У розділі IX Програми діяльності «Регуляторна політика, розвиток підприємництва та забезпечення конкуренції» уряд визначає сприяння експорту як один із ключових пріоритетів, підкреслює його значущість та передбачає виконання наступних завдань: полегшення доступу до експортних ринків для українських товарів із високою доданою вартістю; розробка і затвердження програм сприяння експорту, надання страхових послуг та пільгових позик; гармонізація систем технічного регулювання з вимогами ЄС; освоєння нових та розширення наявних ринків для українських товарів, ефективна державна торговельна політика [8].

Початкова обробка продукції може створювати відносно невелику додану вартість у

ланцюгу вартості виробництва харчових продуктів. При цьому свіже м'ясо, фрукти та овочі, субпродукти тваринного походження можуть мати високу додану вартість і з обмеженою глибиною переробки (наприклад, після миття, сортування та просіювання фруктів), яка значно підвищує цінність якісної продукції порівняно з багатьма продуктами харчової промисловості.

Україна нині виступає великим виробником сільськогосподарської продукції завдяки наявності одних з найкращих ґрунтів у світі (чорнозему). Проте наразі (як зазначено в Експортній стратегії України), головними статтями агроекспорту з України визначена сировина з дуже низькою доданою вартістю. На відміну від експорту, внутрішній ринок харчових продуктів відзначається великим асортиментом продуктів вітчизняного виробництва. Завдяки цьому в Україні існує нагода розширити наявні експортні ринки, постачаючи продукцію з вищою доданою вартістю, а також освоїти нові ринки.

Більшість експортних товарних позицій - це базові продукти: кукурудза, пшениця, ячмінь, свіжі овочі та фрукти, м'ясо. Усі ці продукти обробляються в Україні. Глибина переробки вказаних продуктів може бути збільшена, що дозволить підвищити додану вартість продукції для експорту у зв'язку зі зростаючим світовим попитом на харчові продукти наступних типів. Харчові інгредієнти (свіжозрізані та напівперероблені продукти) для приготування страв у будь-якому вигляді, консервовані продукти; свіжозрізані, заморожені та приготовлені овочі, сокові концентрати, пасти та ін. [10].

Асортимент готових харчових продуктів українського виробництва доволі широкий і охоплює солодощі, м'ясо птиці, напої, соняшникову олію, мед, соки, томатну пасту, консервовані овочі, молочні продукти тощо. Органічні продукти можуть допомогти Україні знайти свою нішу на ринку завдяки зростаючому інтересу до органічних продуктів у світі. Сприятливі кліматичні умови та родючі землі можуть зробити Україну конкурентоспроможним виробником та експортером до країн Європи [9].

Досвід багатьох країн показує що виробники отримують найбільший прибуток саме від реалізації продуктів переробки, а не від продажу сировини. І тому розвинуті країни перед експортом продукції переробляють сировину, аби реалізувати вже кінцевий продукт споживання за більшою вартістю. Таку тенденцію підтримують як великі, так і середні та малі підприємства, що займаються

виробництвом харчових продуктів. Усе більше фермерів у різних країнах обов'язково проводять продукт через процедуру первинної переробки перед експортом (табл. 1).

Виробництво молока за останні два роки продовжує тенденцію до скорочення. Так, якщо у 2018 р. ще кількість виробленого молока перевищувала показник у 10,0 млн тонн, то вже у 2020 р. цей показник становив лише 9,3 млн тонн, або на 8,0 % менше. Скорочення виробництва молока відбулося за рахунок зменшення такого в господарств

вах населення на 11,0 %, при стабільному виробництві у сільськогосподарських підприємствах.

Дещо зросла реалізація на забій сільськогосподарських тварин - на 4%, насамперед через зростання реалізації у сільськогосподарських підприємствах на 10,4%.

Кількість одержаних яєць від птиці свійської за зазначений період незначно збільшилася - лише на 0,3%.

1. Виробництво тваринницької продукції у сільському господарстві

Показник	Рік			2020 р., %, до 2018 р.
	2018	2019	2020	
Молоко, тис. тонн				
Господарства усіх категорій	10064,0	9663,2	9254,9	92,0
Підприємства	2755,7	2728,6	2750,6	99,8
Господарства населення	7308,3	6934,6	6504,3	89,0
Реалізація на забій сільськогосподарських тварин (у живій масі), тис. тонн				
Господарства усіх категорій	3318,1	3493,6	3454,3	104,1
Підприємства	2079,3	2299,7	2296,3	110,4
Господарства населення	1238,8	1193,9	1158,0	93,5
Кількість одержаних яєць від птиці свійської, млн шт.				
Господарства усіх категорій	16138,5	16677,5	16194,8	100,3
Підприємства	8900,4	9357,6	8941,1	100,5
Господарства населення	7238,1	7319,9	7253,7	100,2

Джерело: Державна служба статистики України [6].

У проміжку 2019-го і 2020 р. виробництво сировини тваринного походження зазнало невеликих змін. У більшості випадків виробництво скорочувалося на кілька відсотків. Виробництво молока майже не змінилося, на

відміну від інших продуктів. Молоко та яйця в більших кількостях виробляються в господарствах населення, тоді як забій сільськогосподарських тварин частіше відбувається на підприємствах (табл. 2).

2. Виробництво продуктів харчування з доданою вартістю тваринництва, тис. тонн

Показник	Рік			2020 р., %, до 2018 р.
	2018	2019	2020	
Яловичина та телятина	117734	124821	119279	101,3
Свинина	10515	3774	5265	50,1
Молоко та вершки	10150	15084	15608	153,8

Джерело: Узагальнено автором на основі даних Державної служби статистики України [6].

Виробництво яловичини і телятини в проміжку між 2018-тим і 2020 р. збільшилося на 1,3%, при цьому виробництво свинини,

навпаки, значно зменшилося, на 50%, із значним збільшенням виробництва молока і вершків на 53%.

3. Експорт продуктів харчування тваринництва, тис. дол. США

Показник	Рік			2019 р., %, до 2017 р.
	2017	2018	2019	
Яловичина та телятина	78279	74986,2	47409,1	60,6
Свинина	284017	304154,2	331821,9	116,8
Молоко та вершки	1063589	1487065,3	914504,9	86,0

Джерело: Узагальнено автором на основі даних Trademap [7].

Стосовно експорту продуктів харчування тваринного походження також простежувалися різні тенденції розвитку. Від 2017-го до 2019 р. експорт яловичини зменшився на

40,5%, молока й вершків - на 14,1%, водночас експорт свинини збільшився на 16,8%.

Сільськогосподарські продукти з доданою вартістю виробляються переважно у підпри-

ємствах. Порівняно з 2019 р., у 2020-му значно зросло виробництво свинини, скорочення виробництва яловичини і телятини майже на 18,6%, молока й вершків на 1,5%.

На формування доданої вартості в сільськогосподарській індустрії значним чином впливає відсутність ефективних механізмів створення економічних відносин між суб'єктами економічної діяльності, а також слабкорозвинені процеси створення доданої вартості, недостатні знання й навички формування відносин з покупцями, нестача висококваліфікованих спеціалістів. Серед розуміння проблем торгівлі продуктами харчування з доданою вартістю - відсутність достатньої наукової бази та досліджень механізмів доданої вартості.

Швидкоплинність розвитку економіки України тісно пов'язана зі світовими кризами й тому вимагає посиленої уваги до харчової промисловості, особливо до м'ясо-молочної індустрії. Адже саме ця категорія продуктів відноситься до найважливіших для людей продуктів харчування.

Висновки. Для ефективного функціонування харчової промисловості необхідно на-

рошувати сировинну базу, насамперед за рахунок розвитку скотарства. Важливо раціонально використовувати сировину та енергоресурси впроваджуючи нові технології. Необхідно підвищити рівень відповідальності представників бізнесу, посилити заходи контролю й перевірки імпортованої та вітчизняної сировини, встановити чіткі стандарти для виробництва харчової продукції.

Харчова промисловість переробки тваринницької продукції має перспективи до зростання в Україні через помітні природні переваги. Водночас варто зауважити вузьку структуру експорту та низьку продуктивність праці порівняно з конкурентними країнами. Також проблематичне нестабільне зростання експорту. Збільшення виробництва продуктів із доданою вартістю можливе зважаючи на сприятливі природні фактори України, вигідне географічне розташування, наукові та людські ресурси. За умови використання інновацій у виробництві та розвитку продовольчої індустрії Україна здатна значно поліпшити своє становище на світових ринках м'яса, молока та яєць.

Список бібліографічних посилань

1. Васильєв О. В., Німкович А. І. Вплив інновацій на формування доданої вартості в економіці. *Соціальна економіка*. 2015. № 2. С. 5-10. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2015_2_3.
2. Collegiate Dictionary, [Online]. URL : <http://www.vedu.ru/bigencdic/19393/>.
3. Coltrain David, Barton David, Boland Michael. Value Added: Opportunities and Strategies, 2000.
4. Гурняк І. Л., Дацко О. І., Яремчук О. І. Додана вартість як базис економічного розвитку територіальних громад. *Регіональна економіка*. 2015. № 1. С. 37-47. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2015_1_6.
5. Dalal Nidhi, Raj Nee, Bisht Vinita. Value Added Products from Ber. *International Journal of Current Microbiology and Applied Sciences*. 2019. № 8. P. 1603-1615. <https://doi.org/10.20546/ijcmas.2019.801.169>.
6. Державна служба статистики України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/pr/ovp/ovp_u/arh_ovp_u.html.
7. Коваленко О. В. Додана вартість у контексті національної продовольчої безпеки. *Економіка та держава*. 2015. № 4. С. 98-102. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2015_4_24.
8. Кравчук І. І., Кравчук І. А. Концептуальні підходи до формування доданої вартості в аграрному секторі економіки. *Ефективна економіка*. 2018. № 8. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6479> (дата звернення: 17.02.2021).
9. Кравчук І. А. Методологічні основи формування доданої вартості продукції. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2017. № 1. С. 70-75. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2017_1_17.
10. Тенденції та перспективи розвитку хлібопекарського виробництва в європейських країнах / М. П. Сичевський, О. М. Шпичак, О. В. Коваленко та ін. *Економіка АПК*. 2020. № 7. С. 54-67.

References

1. Vasyliiev, O.V. & Nimkovych, A.I. (2015). Vplyv innovatsii na formuvannia dodanoi vartosti v ekonomitsi [The impact of innovation on the formation of value added in the economy]. *Social Economics*, vol. 50 (2), pp. 5-10. Retrieved from <https://periodicals.karazin.ua/soceconom/article/view/4797>. [In Ukrainian].
2. Bol'shoj Jenciklopedicheskij Slovar' [Big encyclopedic dictionary]. Retrieved from: <https://www.vedu.ru/bigencdic/19393/> [In Russian].
3. Coltrain, D., Barton, D. & Boland, M. (2000). Value Added: Opportunities and Strategies. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/228647997_Value_Added_Opportunities_and_Strategies [In English].
4. Hurnyak, I.L., Datsko, O.I. & Yaremchuk, O.I. (2015). Dodana vartist iak bazys ekonomichnoho rozvytku terytorialnykh hromad [The value added as the basis of economic development of local communities]. *Regional Economy, Issue 1*, pp. 37-47. Retrieved from: <http://re.gov.ua/doi/re2015.01.037.php> [In Ukrainian].
5. Nidhi Dalal, Neeraj and Vinita Bisht (2019). Value Added Products from Ber. *International Journal of Current Microbiology and Applied Sciences*, vol. 8 (01), pp. 1603-1615 [In English]. <https://doi.org/10.20546/ijcmas.2019.801.169>.
6. Vyrobyntstvo promyslovoi produktsii za vydamy u sichni 2021 rotsi [Output of industrial products by type in January 2021]. *States Statistics Service of Ukraine*. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/pr/ovp/ovp_u/arh_ovp_u.html [In Ukrainian].
7. Kovalenko, O.V. (2015). Dodana vartist u konteksti natsionalnoi prodovolchoi bezpeky [Value added in the context of national food security]. *Ekonomika ta derzhava*, 4, pp. 98-102. Retrieved from: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=3153&i=21> [In Ukrainian].
8. Kravchuk, I.I. & Kravchuk, I.A. (2018). Kontseptualni pidkhody do formuvannia dodanoi vartosti v ahrarnomu sektori ekonomiky [Conceptual approaches to the formation of value added in the agrarian sector of the economy]. *Efektivna ekonomika*, 8. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6479> [In Ukrainian].

9. Kravchuk, I.A. (2017). Metodolohichni osnovy formuvannia dodanoi vartosti produktsii [Methodological bases of forming of value-added of products]. *Bulletin of Khmelnytsky National University. Series: "Economic Sciences"*, 1, pp. 70-75 [In Ukrainian].

10. Sychevskiy, M.P., Shpychak, O.M., Kovalenko, O.V., Kuts, O.I. & Bokii, O.V. (2020). Tendentsii ta perspektyvy rozvytku khlibopekarskoho vyrobnytstva v yevropeiskykh krainakh [Trends and prospects for the development of bakery production in European countries]. *Ekonomika APK*, 7, pp. 54-67 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202007054>

Zakharchuk O. V. Development of agri-food products export in Ukraine

The purpose of the article is to investigate the current state of production of value-added food products, its trends and export prospects.

Research methods. The study was carried out using the following methods: structural-functional (description and explanation of the system for creating value-added products), comparison (determination of properties and characteristics based on the collected statistical data on the production of raw materials and value-added products), abstract-logical (theoretical generalizations and the wording of categories and conclusions).

Research results. The levels of production of raw livestock products and value-added products have been investigated. The concept and essence of value added from agricultural products to food products are highlighted. Opportunities for the development of industrial industry and development prospects are noted. The stage of development of value-added food production and further prospects of the sector have been determined.

Scientific novelty. The existing information on the concept of value added is summarized and examples are given in the Ukrainian sector of agricultural commodities and value-added products. The features and mechanisms of work of the agricultural and food sectors have been determined.

Practical significance. As a result of the study, it becomes possible to identify value-added products of the agricultural and food industries. Indicators of changes in production by years and types of product categories are given. Tabl.: 3. Refs.: 10.

Keywords: agriculture; added value; food production; food export; food industry; economy; foreign economic activity.

Zakharchuk Oleksandr Vasylovych - doctor of economic sciences, professor, head of the department of investment material and technical ensuring, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics" (10, Heroiv Oborony St., Kyiv, 03127)

E-mail: zahar-s@ukr.net

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-1734-1130>

Захарчук А. В. Развитие экспорта агропродовольственной продукции в Украине

Цель статьи - рассмотреть текущее состояние производства продукции пищевой промышленности с добавленной стоимостью, её тенденции и перспективы экспорта.

Методика исследования. Исследование выполнено с помощью таких методов: структурно-функциональный (описание и объяснение системы создания продукции с добавленной стоимостью), сравнения (определение свойств и характеристик на основе собранных статистических данных о производстве сырья и продукции с добавленной стоимостью), абстрактно-логический (теоретические обобщения и формулировки категорий и выводов).

Результаты исследования. Рассмотрены уровни производства сырьевой животноводческой продукции и продуктов с добавленной стоимостью, освещено понятие и сущность добавленной стоимости от сельскохозяйственной продукции к продуктам питания. Очрчены возможности усовершенствования промышленной индустрии и перспективы развития. Определён этап развития производства пищевых продуктов с добавленной стоимостью и дальнейшие перспективы сектора.

Элементы научной новизны. Обобщена существующая информация относительно понятия добавленной стоимости, приведены примеры в украинском сегменте сельскохозяйственных сырьевых товаров и продуктов с добавленной стоимостью. Определены особенности и механизмы работы сельскохозяйственного и продовольственного секторов.

Практическая значимость. В результате проведенного исследования становится возможной идентификация продуктов сельскохозяйственной и пищевой промышленности с добавленной стоимостью. Приведены показатели изменения производства продукции по годам, видам и категориями продуктов. Табл.: 3. Библиогр.: 10.

Ключевые слова: сельское хозяйство; добавленная стоимость; производство пищевых продуктов; экспорт продуктов питания; пищевая промышленность; экономика; внешнеэкономическая деятельность.

Захарчук Александр Васильевич - доктор экономических наук, профессор, заведующий отделом инвестиционного и материально-технического обеспечения, Национальный научный центр «Институт аграрной экономики» (03127, г. Киев, ул. Героев Обороны, 10).

E-mail: zahar-s@ukr.net

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0002-1734-1130>

Стаття надійшла до редакції 08.01.2021 р.

Фахове рецензування: 14.01.2021 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Захарчук О. В. Розвиток експорту агропродовольчої продукції в Україні. *Економіка АПК*. 2021. № 1. С. 28 – 33. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202101028>

Zakharchuk, O.V. (2021). Rozvytok eksportu ahroprodovolchoi produktsii v Ukraini [Development of agri-food products export in Ukraine]. *Ekonomika APK*, 1, pp. 28 – 33 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202101028>

* * *